

118 Atque diu clausæ reserantur vocibus aures,
 Et gressus plantis redditur invalidis,
 Hic quoque de variis morbus depellitur ægris,
 Mundatis membris denique languidulis.
 Orsis non valeo digne præclara monere
 Munera, quæ populus hic metit egregius.
 Nec solum chari refoventur amore patroni,
 Queis cives tanti contigit esse viri,
 Sed pariter terris habitantes forte remotis,
 Sentiscunt promptum martyris auxilium.
 Hinc se felicem jactat Nil terra per orbem,
 Quæ molli gremio confovet ossa sacra,
 Denique summam, cæpi quia tangere sancti
 Gangolfi facta, martyris, egregia,
 Restat, ut et tenui repetam sermone misellam,
 Illius indignam conjugio, Ganeam,
 Quodque dedit signum, merito damnanda barathro,
 Invita, propriis conveniens meritis.
 Certe, victoris cum jam lætissima testis
 Pulsaret celsi sidera fama poli,
 Totos et stabilis fines percurreret orbis,
 Divulgans tantæ gaudia gloriolæ,
 Gaudens, devotus, quidam currebat homullus,
 E busto signis composito variis,
 Obvius atque lupæ factus, supra memoratæ,
 Substitit, attonitis aspiciens oculis.
 Hanc quoque, pro meritis, dictis affatur amaris,
 Conformans ligula talia verba sua :
 Omnis infelix flammis credenda meretrix,
 Jamne piget fraudis, pœnitet aut sceleris,
 In sanctum Domini non justa mente parati,
 Solo lascivi consilio socii?
 Nam, miserando tui, pando medicamina sani
 Optima consilii, mox capienda tibi,

A Suadens ut sacrum quæras merendo sepulcrum,
 Abstergas fuis et maculas lacrymis,
119 Illic exanimis sancte quia condita testis
 Præfulgent signis fragmina non minimis.
 Et, licet indignam, spero te posse misellam,
 Si desles culpam, consequier veniam.
 Pestiferis sed mens vitis male dedita totis,
 Ad vitæ rectam rennuif ire viam,
 Solaque nunc lætæ complectens lubrica vitæ,
 Non curat patriæ gaudia perpetuæ
 Si hæc infelix, commissi criminis auctrix,
 Fastidit verbis cedere pacificis,
 Se quia credebat causis totam perituris,
 Nec spem mansuris gestit habere bonis.
 Scilicet, auditis verbis non falsa loquentis,
B Intorquens oculos subdola sanguineos,
 Exagitat caput indomitum impatienter in illum
 Et latrat rostro talia pestifero :
 Cur loqueris, frustra simulans miracula tanta
 Sedulo Gangolfi pro meritis fieri
 Hæc quæ dicuntur certe non vera probantur,
 Non desint signa illius ut tumulo,
 Haud alias quam mira mei miracula dorsi
 Proferat extrema denique particula.
 Dixerat, et verbum sequitur mirabile signum,
 Illi particulæ conveniens propriæ.
 Ergo dedit sonitum, turpi modulamine factum,
 Profari nostram quale pudet ligulam.
 Et post hæc verbum quoties formaverat ullum,
 Reddidit incultum hunc toties sonitum.
C Ut quæ legalem respuit retinere pudorem,
 Sit risus causa omnibus immodica,
 Finitenusque suæ portet per tempora vitæ
 Indicium proprii scilicet opprobrii.

PASSIO SANCTI PELAGII,

PRETIOSISSIMI MARTYRIS,

Qui nostris temporibus in Corduba martyrio est coronatus.

120 ARGUMENTUM.

Abrahamen, Mauritanicæ tyrannus, sectam Saracænorum sequens, in Hispaniam trajecit, omnesque Christianos suppliciiis affecit, aut in sectam suam coegit. Cum Cordubam, insignem Hispaniæ urbem, cepisset, majores urbis necavit, aut pecuniam pro his accepit. Cumque nobili civi tantam summam pecuniæ imposuisset, quam pendere tyranno non posset, et in carcerem duci deberet, filius, pietate patris motus, pro eo vincula subiit. De cujus pulchritudine dum ad tyrannum relatum esset, e carcere adolescens ducitur, tyranno offertur, ut libidini suæ pareret. Cumque sædus tyrannus multis precibus instaret, adolescens pugno petentem oscula sua tyrannum cædit. Tyrannus illius abnuentem amplexus funda et balista trans murum in fluvium, qui Cordubam alluit, trajecit, cujus corpus ripis saxeis collisum, a piscatoribus colligitur et a satellitibus tyranni truncatur, tandem religiosissime a civibus sepelitur.

PREFATIO HROSVITHÆ IN PELAGIUM.

Inclyte Pelagi, martyr fortissime Christi,
 Et bone regnantis miles per sæcula Regis,

D Respice *Hrosvitam* miti pietate misellam,
 Me, tibi subjectam devota mente famellam,

Quæ te mente colo, carmen quoque pectore promo, **A** Famosumque tuum calamo signare triumphum,
 Et fac, exigui supero de rore rigari
 Pectoris obscurum jam mis clementius antrum, Et quem nobiliter mundum cum morte cruentum
 Quo possim laudum condigne mire tuarum, Vicisti, nitidam mercatus sanguine palmam.

SEQUITUR HISTORIA.

Partibus occiduis falsit clarum decus orbis
 Urbs Augusta Nova, Martis feritate superba,
 Quam satis Hispani cultam tenere coloni,
121 Corduba, famosa locuples de nomine dicta,
 Inclyta deliciis, rebus quoque splendida cunctis,
 Maxime septenis sophiæ repleta fluentis,
 Nec non perpetuis semper præclara triumphis,
 Olim quæ Christo fuerat bene subdita justo
 Fudit et albatos Domino baptismate natos.
 Bellica sed subito virtus, bene condita jura
 Mutavit sacræ fidei, spargendo nefandi
 Dogmatis errorem, populum læsitque fidelem.

Perfida nam Saracenorum gens indomitorum
 Urbis Marte petit duros hujusce colonos,
 Eripuit regni sortem sibi vim quoque clari,
 Exstinxitque bonum regem, baptismate lotum,
 Qui pridem merito gessit regalia sceptrâ,
 Et cives justis domuit quot tempora frenis.
 Hostili ferro certe quo jam superato,
 Ac reliquo victo tanta de cæde popello,
 Ductor barbaricæ gentis, structor quoque pugnæ
 Vir sat perversus, vita ritumque profanus,
 Vindicat imperii sortem sibi denique tanti,
 Collocat et socios populato rure nefandos,
 Implens mœrentem non paucis hostibus urbem,
 Polluit et veterem puræ fidei genitricem
 Barbarico ritu, quod nam miserabile dictu,
 Paganos justis intermiscendo colonis,
 Quo sibi suaderent patrios dissolvere mores
 Deque profanato secum sordere sacello.

Agmen sed tenerum, Christo pastore regendum
 Jussu perversi respuit mox triste tyranni,
 Dicens malle mori, legem quoque morte tueri,
 Vivere quam stulte sacris famulando novellis.
 Quo rex comperto, non absque sui fore damno
 Sensit, si cunctis pariter prædivitis urbis,
 Quam crebro validæ cepit luctamine pugnæ
 Civibus, excidium mortis conferret amarum.
 Ob quod decretum prius immutando statutum,
122 Sauxit mox legem, vulgato dogmate talem,
 Ut quisquis Regi mallet servire perenni,
 Et patrum mores olim servare fideles,
 Hoc faceret licito, nulla post vindice pœna,
 Hac solum caute servata conditione,
 Ne quis præfatæ civis præsumeret urbis
 Ultra blasphemare diis auro fabricatis,
 Quos princeps coleret sceptrum quicumque teneret,
 Seu caput exacto citius subjungere ferro,
 Et sententiolam leti perferre supremam.

His ita digestis, simulata pace, quievit,

Obruta mille malis toties urbs nempe fidelis:
 Sed, si quos ignis Christi succendit amoris
 Martyriique, satis suasit corrumpere dictis
 Marmora, quæ princeps, comptus diademate, supplex
 Corpore prostrato veneratur thure Sabæo,
B Hos capitis subito damnavit denique pœna.
 Sed superos animæ petierunt sanguine lotæ.

Casibus his pluresolvebat Corduba soles,
 Subdita per longum pagani regibus ævum,
 Donec sub nostris quidam de germine regis
 Temporibus, regnum suscepit forte parentum,

Deterior patribus; luxu carnis maculatus,
 Abrahemen dictus, regni splendore superbus,
 Qui nam Christicolis faciebat, more parentis;
 Librans arbitrium fidei, supra memoratum,
 Nec satis injustum, solvit pietate decretum,
 Auctor quod sceleris, populator perfidus urbis
 Sanxit, dum regem superaret Marte fidelem,
 Sed volvens animo, servans quoque corde profundo,
 Sæpius innocuo madefacit sanguine rura,

C Corpora justorum consumens sancta virorum,
 Qui Christo laudes ardebant pangere dulces,
 Ipsius et stultos verbis reprehendere divos.
 Insuper et tanto fastu se jactat in aula
 Sacrilegus, meritas cumulans sibi denique pœnas,

123 Ut regem regum semet fore crederet ipsum,
 Ejus et imperio gentes omnes dare colla,
 Ullum nec tanta populum feritate refertum,
 Qui tentare suas auderet Marte catervas.

Dum tumuit fastu licito jactantius isto,
 Audiit inde locis gentem degere remotis,
 Gallicia regione sitam belloque superbam,
 Christi cultricem simulacrorumque rebellem,
 Quæ sua continuo tentaret spernere jura,
 Velle negans dominis olim fore subdita pravis.

D Quo rex comperto, fervebat dæmonis ira,
 Corde gerens veterem serpentis denique bilem,
 Volvebatque diu flammato dedecus astu,
 Quid faceret tantis, animo tractans, inimicis.
 Tandem, nempe dolo cunctis jam sorte relecto,
 Affatur proceres prædivitis urbis heriles,
 Talia pestifero latrando verbula rostro:
 Non latet, imperio reges succumbere nostro,
 Vivere nostrarum nec non moderamine legum,
 Omnes Oceanus gentes quas circuit altus.
 Sed quæ Gallicos retinet fiducia captos
 Nescio, gratiolæ respuant ut fœdera nostræ,
 Et tandem veteris sint ingrati pietatis.
 Restat ut armatis repetamus quippe lacertis
 Gallicos, hostes agitando forte rebelles,

Donec, ex nostris strati, per secula telis,
Inviti nostris submittant colla catenis.

Hæc postquam jactat, causamque doli memorabat,
Jussit collectis vulgus concurrere turmis,
Armorum variis instructum denique signis,
Pergeret ut gentem secum delere fidelem,
Ostentatque suum gemmato casside vultum,
Ferrea lascivis imponens tegmina membris,
Talicunque locum peteret pompa memoratum,
Et gentem primo tentaret denique bello,
Extemplo tantum sortitur namque triumphum.

124 Ut jam bis senos, una cum principe captos,
Illaqueat comites, arctis stringitque catenis.

His procerum damnis magna feritate paratis,
Cessit victa suis fidissima gens inimicis,
Subditur atque jugo perversi regis iniquo.
Tunc, restaurato rursus quoque fœdere primo,
Loris procedunt vincti comites duodeni,
Cum conceptivo victi rectore popelli.
Qui citius vinclis dissolvuntur resolutis,
Exempti propriæ pretio gazæ numero.
Sed ducis est pretium jussu regis duplicatum,
Ultraque quam propriis possit persolvere gazis.
Cumque sui causa regi deferret avaro,
Quæ quidem habere domi sibimet suevit, pretiosi
Causa conducti parvum quid defuit auri.
Quod rex sentiscens, fraudem quoque mente revol-
Dixit nolle ducem populo dimittere dulcem, [vens,
Ni prius indictum plene solvat sibi census,
Non sitiens tantum pretii quod defuit aurum,
Quantum rectorem populi gestit dare morti.

Qui fuerat natus præclari germinis, unus,
Omni prænitida compostis corpore formâ,
Nomen Pelagius, formæ splendore decorus,
Consilio prudens, tota bonitate refulgens;
Qui, vix transactis jam tunc puerilibus annis,
Attigit ætatis primos flores juvenilis.

Cumque sat immitem patri sciret fore regem,
Tali mœrentem blanditur voce parentem :

O mi chare pater, mea suscipe verba libenter,
Et, quæ commoneo, sensu bene percipe prompto.
Calleo namque tuam senio decrescere vitam,
Viribus et propriis nervos penitus vacuatos,
Nec te posse quidem levis quid ferre laboris.
Ast ego sed validis dominabor quippe lacertis,
Ad tempusque potens dominis succumbere duris,
Quapropter moneo, precibus blandisque rogabo

125 Ut regi natum me deponas tibi charum,
Donec sufficias pretium persolvere totum,
Ne tua canities vinclis intercidat arctis.

Et senior contra dicebat voce severa :
Desine tanta loqui, dulcissime, desine, fili,
Ne mœrore meos ducas in tartara canos.
Nonne salute tua pendet tantum mea vita,
Et sine te spatium valeo pie vivere nullum ?
Te decus omne meum, tu gloria magna parentum,
Es quoque subjecti nobis spes sola popelli.
Quapropter patriam præstat me relinquere charam,
Nec non Hispaniam vinctum penetrare superbam,

PATROL. CXXXVII.

A Quam te grandævæ vinclis spem tradere vitæ.

Non tulit ergo patrem Pelagius ista sequentem,
Sed mulcet dictis mentem chari genitoris,
Et cogit blandis, quod suasit velle, loquelis.
Consensit precibus tandem genitor venerandus,
Tradidit et natum, semet redimendo, misellum.
Tunc rex Pelagium jussit perducere secum,
Et lætus rediit patriam victorque revisit.

Nullus pro meritis credat factum fore regis
Hoc, quod tam pulchra vincebat denique pompa,
Sed mage judicio secreto Judicis æqui,
Ut populus, tanto correptus rite flagello,
Fleret totius proprii commissa reatus,
Vel, quod Pelagius, Christi pro lege necandus,
Forte locum peteret quo se morti dare posset,

B Nec non sanguineum pro Christo fundere rivum,
Impendens animam Domino bene morte piatam.

Postquam rex urbem tetigit sævus locupletem,
Portans præclarum victa de gente triumphum,
Ilicet egregium Christi præcepit amicum
Carceris in tenebras vinctum submergere nigras,
Deliciisque cibo nutritum pascere parvo.

Corduba namque locum servat sub fornice tetrum,
Oblitum lucis consignatumque tenebris,

126 Maxima qui miseris fertur fore causa doloris.

Illic Pelagius, præpollens pacis alumnus,
Clauditur, imperio regis cogente nefando.

Illic ergo viri venerunt sedulo primi,
Mulcendo mentem juvenis, causa pietatis.

C Qui, cum vidissent vultum capti speciosum,
Nec non prædulcis gustassent ipsius oris
Verbula, rhetoricæ circumlita melle loquelæ,
Optabant speciem vinclis absolvere talem.
Hæc et suaserunt regi jam sceptrâ tenenti.

Ipsam felicitatis certe summum caput urbis,
Corruptum vitiis, cognoscebant, Sodomitis,
Formosos facie juvenes ardenter amare,
Has et amicitia propriæ conjungere velle.
Hujus namque rei memores, animo miseranti,
Causa Pelagii, suaserunt talia regi :

Non decet ergo tuum, princeps fortissime, sceptrum,
Duriter ut puerum mandes punire decorum,
Obsidis et teneros insontis stringere nervos,
Ejus prænitidam velles si cernere formam,
D Et tam mollitam saltem gustare loquelam,
Quam cuperes juvenem tibimet conjungere talem,
Gradu militia nec non assumere primæ,
Corpore candidulo tibi quo serviret in aula.

His rex mollitus dictis, hac voce coactus,
Jussit Pelagium nodis evellere duris,
Omneque lavacro corpus detergere puro,
Lætaque purpureo circumdare tegmine membra,
Collum gemmatis nec non ornare metallis,
Quo bene constructa posset fore miles in aula.
Cæsaris imperio tunc hæc urgente superbo,
Extemplo nigris martyr producit antris,
Sistitur atque toga regali comptus in aula.

Cumque palatinis medius foret ille locatus,
Vincebat socios vultus splendore togatos.

In quem conversis omnes mirantur ocellis.

127 Tum faciem juvenis, tum dulcia verba fantis,
Aspectu primo quoque rex suspensus in illo,
Ardebat formam regalis stirpis amandam.
Tandem Pelagium nimium mandavit amandum
In solio regni secum jam forte locari,
Ignis ut ipsius fieret, sibi sedulo junctus,
Fronteque submissa libaverat oscula charo,
Affectus causa complectens utpote colla.

Non patitur talem Christi nam miles amorem
Regis pagani, luxu carnis maculati,
Aurem regali ludens sed contulit ori,
Magno ridiculo divertens ora negata,
Fatus et egregio dicebat talia rostro :
Non decet ergo virum, Christi baptisate lotum
Sobria barbarico complexu subdere colla,
Sed nec Christicolam sacro chrismate tinctum,
Dæmonis oscillum spurci captare famelli.
Ergo corde viros licito complectere stultos,
Qui tecum fatuos placantur cespice divos,
Sintque tibi socii, servi qui sunt simulacri.

Sed rex e contra, nulla commotior ira,
Molliter ephebum dicens mulcebat amandum :
O lascive puer, jactas te posse licenter
Spernere tam mitem nostri juris pietatem,
Audacterque diis toties illudere nostris,
Nec monet ætatis præsens damnum juvenilis,
Et quod mœrentes orbabis forte parentes,
Nostri blasphemus, urget, cultus cruciandos,
Subdere vos morti, vestros jugulosque forari,
Ni cedant, et blasphemam respuant rationem.
Hortatu moneo quapropter quippe paterno,
Talibus ut verbis parcas sævæ rationis,
Et mecum stabilem comportes mentis amorem,
Nec tentes nostrum post hæc offendere jussum,
Magno sed studio serves mea dicta sequenda,
Te quia corde colo, nec non venerarier opto,

128 Tanto præcunctis aulæ splendere ministris
Alter ut in regno sis, me præstante, superbo.

Hæc ait, et dextra compressit martyr's ora,
Astrictum læva complectens colla sacrata,
Quo sic oscillum saltem configeret unum.
Callida sed testis confudit ludicra regis,
Osque petit subito pugno regale vibrato,
Iniulit et tantum pronis obtutibus ictum,
Sanguis ut absque mora, stillans de vulnere facto,
Barbam fœdavit, nec non vestes madefecit.

Tunc rex, non modicam tristis conversus in iram,
Jussit Pelagium, cœlestis regis alumnum,
Trans muros projici, jactum fundo machinali,
Crebro bellantes saxis quæ perfodit hostes,
Nobilis ut testis, fluvii collisus arenis,
Urbem quæ vasto propius circumfluit unda,
Membratim creperet raptim fractusque periret.
Talia jactanti parebant forte ministri,
Mox et inauditam struxerunt denique pœnam,
Funda Pelagium jacentes martyrizandum
Urbis famosæ trans maxima mœnia longe.
Sed, licet ingentes, obstantes undique, rupes

A Arcetarent testis corpus prædulce cadentis,
Attamen illæsus Christi permansit amicus.

Certe regales citius pervenit ad aures,
Martyris allisi corpus non posse secari,
Infigi scopulis ripæ quod jussit acutis.
Hic magis offensus, penitus fuerat quia victus,
Mox caput exacto jussit succidere ferro,
Et sententiolam sic exercere supremam.
Denique lictores, regalia jussa trementes,
Mox Christi testem gladio secuere fidelem,
Funus et exstinctum lymphis credunt retinendum.

Nam miles, regis prostrata morte, perennis,
Victor stelligeri volitat per sidera cœli,
Cœlitus angelicis deductus suaviter hymnis

129 Judicis et veri, cœli super astra locati

B E dextra nitidam suscepit congrue palmam,
Pro nece martyrii, laudando fine peracti.
Sed nec ferventis bravio fraudatur amoris,
Quo semet vinculis pro vita denique patris
Impendit, patriam linquens gentemque subactam.
Tandem nulla piis potis est depromere verbis
Lingula, aureolam, cœlesti luce corniscam,
Quæ bene servata fulget præ virginitate,
Adjunctus turmis cœlesti sede receptus,
Agnoscantamen modulando perenniter, Amen.

Postquam lictores, regis decreta sequentes,
Funeris exsuvias exstincti sat generosas
Lympharum gremio credunt in saxaque figunt,
Ut sacri tumulo cineres essent sine digno,
Christus, qui proprios patitur non perdere sanctos

C Prædari modicum capitis vel forte capillum,
Non tulit in lymphæ testem remanere fidelem,
Illi sed dignum providit rite locellum
Qui sancti tumulo servaret membra sacrata.

Nam piscatores, lymphas remis resecantes,
Fluctivagosque greges variis laqueis capientes,
Littoris extrema viderunt corpus in ora,
Inter grandisonas agitari martyr's undas.
Eminus hoc cautis cernentes nempe pupillis,
Illic vela dabant citius, corpusque levabant.
Nec jam personæ noscunt formam venerandæ,
Illita purpureo fuerant quia sanguine membra,
Et caput egregium jacuit procul amne revulsum.
Sed tamen hoc sapiunt, prompto quoque pectore

[credunt,

D Quod hic quisquis erat, Christi pro lege cadebat,
Illic hi soli quia damnantur capitali
Pœna, qui, sacra tincti baptismatis unda,
Non metuunt crebro regis reprehendere sacra.

Cumque caput nanciscentes, colloque locantes,
Pelagii faciem cognoverunt rutilantem,

130 Rumpunt in tales miseranti pectore voces :

Heu ! jacet exanimis propriæ spes unica gentis.
Atque decus patriæ tumuli sine sordet honore,
Nonne satis multis scimus nos vendere seclis,
Semper sanctorum corpuscula passa virorum,
Quos capitis cædes monstraverat esse fideles ?
Et quis laudabilis dubitet corpus fore testis,
Quod truncus misere capitis jacet absque decore !

Hæc ubi dicta dabant, navî pia membra locabant, A
 Et citius versis remigabant denique velis
 Famosæ cunctis ad portam gentibus urbis.
 Hic quoque subducta jam processere carina,
 Et clam cœnobium Christo petiere sacratum,
 Intra non modicos urbis venerabile muros,
 Portantes pretio vendendum denique magno
 Exincti testis funus venerabile terris.
 Quod gaudens hymnis suscepit turba fidelis
 Suavibus, exsequias celebrans de more sacratas,
 Largiter et pretium nautis tribuit superauctum,
 Ardescens sancti mercari corpus amandi.
 Quo nam mercato, pretii non munere pauco,
 Eligitur tellus membris locuples retinendis,
 In qua suprema busto pompa reparato,
 Glebæ sub cumulo conduntur fragmina sacra.
 Quæ mox stelligeræ Regnator maximus aulæ,
 In tumulo signis jussit fulgere coruscis,
 In cœlis anima satis; ut, regnante beata,
 Æqua gloriola regnarent mortua membra.
 Denique collectus cernens ex urbe popellus
 Non pauco variis obsessos tempore morbis;
 Mundatis illic fœdis putredine membris,
 Salvare gratis nulla mercede salutis,
 Nam rudem meriti sanctum titubat fore tanti,
 Illius ut causa fierent miracula tanta.
 Tandem cœnobii princeps, rectorque popelli;
 Optima cœnsilii tractans medicamina sani,
131 Sensit Celsithronum devota mente precandum,
 Quo jam dignanter, solita pietate, patenter
 Detegeret dubio causæ secreta remoto.
 Quod mox personæ sexus optant utriusque,
 Parcius atque tribus sociatæ sponte diebus,
 Dulcibus instabant hymnis, precibus quoque sacris.

His certe votis devota mente peractis.
 Mitem mollitum Regem, sensere polorum
 Esse suis præculis, studioso murmure fuis,
 Nec non iudicio dubiæ pronum fore causæ
 Et cito fornacem cogunt fervere minacem
 Ignibus apposis, toto conamine structis.
 Cumque focus gremio fureret fornacis in amplo,
 Mox caput abscissum Christi sumpsere famelli,
 Talia blandiloquis palpantes verbula linguis
 Rex pie, sidereæ dominator nobilis aulæ,
 Omnia iudicio qui scis discernere justo,
 Illius meritum sancti fac igne probari,
 Et, si sit tantæ fultus bonitatis honore,
 Ejus ut ex meritis fierent hæc dona salutis,
 Frontis pelliculam facito non tangere flammam,
 H Verticis illæsos omnes quoque redde capillos.
 Sin vero meriti constet fortasse minoris,
 Manda pro signo, saltim lædi cute summa,
 Juxta naturam fragilis carnis perituram.
 Talia dicentes, clarum caput igne probandum
 Credunt flammivomis saltim surgentibus undis.
 Et tandem, plenæ spatium post unius horæ,
 Hoc ipsum rapidis extollunt denique flammis,
 Lustrantes oculis damnum ferret ne caloris,
 Quod jam splendidius puro radiaverat auro,
 Expers odoris penitus, tantique caloris.
 Hinc, sursum versis, laudavit turba fidelis,
 Vultibus, Altithronum modulanti carmine Christum.
 Qui toties tantis fecit splendescere signis
 Fragmina constantis, pro sese mortua, testis.
 C **132** Hæc et mauseolo digne condens venerando,
 Digno percerte supplex veneratur honore,
 Finetenus merito vulgo bene credula noti
 Cœlitus atque dati semper gavisæ patroni.

LAPSUS ET CONVERSIO THEOPHILI VICEDOMINI.

ARGUMENTUM.

*Theophilus, adulescens singularis indolis et ingenii, in Sicilia [leg. Cilicia] avo suo, episcopo, commendatur, qui illum archidiaconum (qui oculus episcopi in canonibus, hic vicedominus vocatur) creatur. Avo defuncto, plebs illi episcopatum offert. Ille coram metropolitano abdicat. Alter electus, qui eum ab archidiaconatus officio deposuit. Ille, se videns spretum et abjectum, Hebræum pro officio priori consequendo consulit. Ille diabolum evocat, et seipsum ei devovit, et officio restituitur. Tandem pœnitentia ductus, auxilium gloriôsæ virginis Mariæ imploravit. Cujus tandem intercessionibus datum diabolo chirographum recuperavit, seipsumque totum sancti-
 moniæ vitæ devovit.*

INCIPIT HISTORIA.

Postquam lux fidei, crescens per climata mundi,
 Siciliam tenebris errorum solvit ab atris,
 Vir satis illustris nutritur partibus illis,
 Nobilitate potens, meriti splendore refulgens;
 Hicce Theophilus fuerat de nomine dictus,
 Puri sacrata tinctus baptismatis unda.

D Quem devota patrum divinis cura suorum
 Obsequiis igitur primis signavit ab annis,
 Atque, sui dulcem pie sollicitando nepotem,
 Cuidam pontifici credidit nimium sapienti,
 Quo nutriret eum studio florente docendum,
 Ipsius ingenium mentisque rigaret agellum,